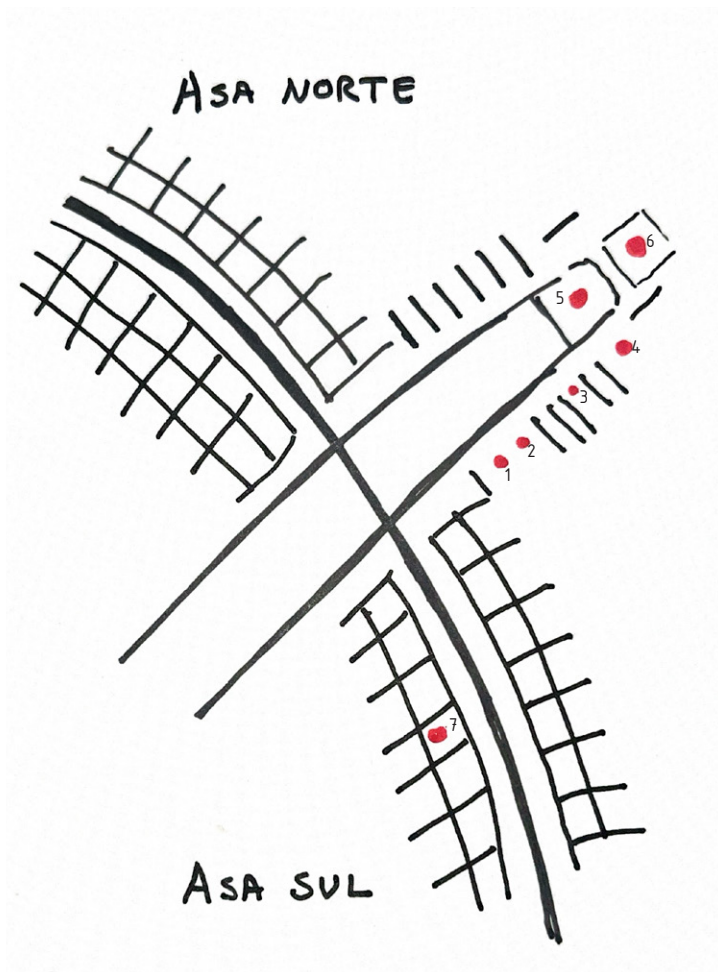

BRASILIA - HUVUDSTADEN

identitet och distans

Jag har haft den otroliga möjligheten att resa runt i Brasilien och uppleva den moderna arkitekturscenen. Mendetsomfrån början lockade mig dit var den modernistiska arkitekturen som på ett nästan laglöst sätt tog plats i landet under 1950- och 60-talen. Tankarna jag bar med mig när jag vandrade genom Brasília färgades dels av de andra brasilianska städerna jag besökt – Salvador da Bahia och Rio de Janeiro som tidigare var brasiliens huvudstäder (1500-1700 respektive 1700-1960) – dels av de inre bilder jag burit på sedan nyheterna: ett söndrat Brasília, efter revolterna i som

följde Bolsonaros valförlust, hur fungerar en huvudstad som är så isolerad och särskilt från resten av Brasilien på så många sätt.

Jag hade ett mål: att promenera genom den här staden som så välkänt byggdes primärt för bilen. Det gick så där. Det slutade med en svår huvudvärk och ett febrilt letande efter skugga och träd. I teorin borde det fungera, alla monument är metodiskt utplacerade längs Monumentalaxeln men avstånden ska inte underskattas.

Stort tack till Ernst Hawermans stipendiefond som gjorde den här resan möjlig.

MUSEU NACIONAL DA REPÚBLICA

Det första stoppet var Museu Nacional da República, som ritades av Oscar Niemeyer.

När jag promenerade från Brasílias centrala busstation, Rodoviária do Plano Piloto, är museets ikoniska, halvsfäriska form det första monumentala verket som jag mötte. Verket liknar nästan ett rymdskepp som precis landat, vilket kanske speglar den tidens tro på framtiden och teknologisk innovation.

Inuti museet finns tre våningar med utställningsytor, där både brasiliansk och internationell konst visas. Museet var planerat som del av Brasílias ursprungliga stadsplan av Lucio Costa men bygget påbörjades först 1999 och blev klart 2006.

Alla monument här är placerade som tårter redo att visas upp; fristående, ceremoniella, väntades på att bli sedda av viktiga besökare från världen.

CATEDRAL METROPOLITANA DE BRASÍLIA

Nästa stopp var katedralen, även den ritad av Niemeyer. Det var underbart att få stiga ner i salen som sänker sig under marknivå och gömma sig från solen. Men byggnaden befäster också en av stadens stora nackdelar: monumenten står fullständigt för sig själva, utan någon egentlig urban kontext runt om sig och det tar faktiskt ifrån dem hur otroligt vackra de är.

Just under besöksdagen så firades konfirmander. Så här ser livet ut inuti kyrkan och dess funktion som samlingsplats.

Katedralens struktur, med sina 16 böjda betongpelare som reser sig mot himlen och formar en krona, symboliserar händer som sträcker sig uppåt, en gest av bön och öppenhet mot det gudomliga. Niemeyer ville att katedralen skulle vara fylld av ljus. De glasade väggarna mellan pelarna låter naturligt ljus flöda in och skapar en nästan eterisk atmosfär inne i kyrkorummet.

När jag promenerar genom staden kan jag inte låta bli att reflektera över huvudstaden i dess politiska kontext, inte bara som ett UNESCO-arv.

Planen för Brasília togs fram av den demokratiskt valde presidenten Juscelino Kubitschek, som utöver viljan att modernisera Brasilien (med sitt kända talesätt "50 år på 5") också ville demokratisera och föra samman landet. Detta skulle ske genom att flytta huvudstaden från kusten till en mer geografiskt central plats, men bara fyra år efter invigningen störtades demokratin och Brasilien föll under en militärdiktatur

som varade fram till 1985. Och spåren av denna period syns fortfarande i det moderna politiska klimatet.

Vad händer med ett lands demokrati och folkets röst när dess institutioner är placerade så långt bort från majoriteten av befolkningen? Brasília, som stad, har ofta kritiserats för att vara reserverad för politiker, byråkrater och utländska besökare, medan den stora massan av brasilianer lever långt ifrån maktens centrum.

EN KIOSK LÄNGS ESPLANADA DOS MINISTÉRIOS

Promenaden fortsätter längs Esplanada dos Ministérios och jag fastnar vid en enkel kiosk, den har en igenkänningsfaktor som i övrigt saknas i Brasília, den är kontextfull på ett sätt som jag inte kan beskriva, den finns i alla andra brasilianska städer och innehåller den brokighet, det vardagliga myller och spontanitet, som aldrig planerades in i Brasílias kärna. kanske en för djup inläsning i den men jag tyckte den var värd att dokumentera.

ITAMARATY PALACE

Nästa stopp, Itamaraty Palace av Oscar Niemeyer, var nog min absoluta favorit. Det är huvudkontoret för Brasiliens utrikesministerium och det är där dem allra viktigaste statsbesöken tas emot. Det var det första ministeriet som flyttade sin verksamhet helt till Brasília, vilket markerade en viktig milstolpe i stadens utveckling.

Palatset är byggt enbart med brasilianska material. Att gå in i den byggnaden var svalt, vackert och inbjudande – allt det som kanske saknas utanför dörrarna.

CONGRESSO NACIONAL

Kongressen består av fyra distinkta volymer, var och en med sina egna funktioner och symbolism.

De två tornen som rymmer kontor för senatorer och ledamöter. Tornen är förbundna med gångbroar, vilket skapar en känsla av sammanhang och kommunikation mellan de två kamrarna

Senatens kupol som är en konvex kupol (vänd uppåt), som symboliserar stabilitet och tradition.

Deputeradekammarens kupol: En konkav kupol (vänd nedåt), som symboliserar folkets röst

och öppenhet.

Den horisontella basen: Här finns plenarsalar, bibliotek, restauranger och mötesrum. Denna del av byggnaden är öppen för allmänheten och fungerar som en plattform som förenar de olika delarna

Jag ville verkligen ha med försäljarna i bilden, de ambulerande handlarna som känns igen från alla andra brasilianska städer, men som här verkar tillhöra ett annat Brasilien. En annan typ av symbolik.

Niemyer ska tydligen ha sagt att han ville att hans byggnader skulle flytta och att arkitektur ska var ljus vacker och överraskande, vilket jag tycker han lyckas med här på många sätt, med livvakten som blickar ut över landskapet.

Återigen vandrar mina tankar till Brasílias symbolik i dagens klimat, nyhetsbilderna av en söndrad Kongress med den förstörda glasfasaden. Nu – hel, ren, återställd och relativt ödslig den dag jag besökte till skillnad från nyhetsbilderna efter upproren.

PRAÇA DOS TRÊS PODERES

Vidare till torget, omgärdat av de tre maktens hus: Palácio do Planalto (den exekutiva makten), Congresso Nacional (den lagstiftande makten) och Supremo Tribunal Federal (den dömande makten). Torget omges av arkitektur av Niemeyer och stadsplanering av Lúcio Costa. Även denna plats osar förstås av symbolik de tre makternas byggnader ska tydligen vara placerade så att de aldrig kastar skugga på varandra - en medveten gest för att symbolisera maktbalans

och ömsesidig respekt. Detta är även en plats som inrymt massiva protester ända sedan militärdiktaturen, precis som Costa och Niemeyer tänkt sig. Det är imponerande och sterilt på samma gång. Fler försäljare syns även här och dem ser nästan ut som resterande monument, isolerade som öar.

SUPERQUADRA MODELO 308 SUL

Utmattad av solen tog jag taxi till nästa stopp: Superquadra Modelo 308, det bostadsområde som Lúcio Costa ritade som modell för resten av Brasília, var tänkt som modellen för alla andra superquadras i Brasília, men den var inte den första som byggdes. Den första superquadran som färdigställdes var faktiskt 307 Sul, men 308 Sul blev den som följde Lúcio Costas ursprungliga planer till punkt och pricka därav namnet.

I området ser man byggnader upphöjda på pelare, frigjorda från marken. I närheten finns en kyrka och en biograf, ritade av Niemeyer, och det omgivande landskapet är gestaltat av Roberto Burle Marx. Nära bostadsområdet finns också skol, och handelsområden, planritningen är lika bestämd här som överallt annars i staden.

CINE BRASÍLIA

IGREJINHA NOSSA SENHORA DE FATÍMA

Brasília är en stad byggd på en idé och det märks. Allt känns avsiktligt och genomtänkt, varje siktlinje uträknad, varje monument placerat med omsorg. Det är också en stad som möjliggjordes av en diktatur, och även det märks. De andra brasilianska huvudstäderna, Salvador da Bahia med sin brokighet och Rio med sitt kaos, står i skarp kontrast mot den strama detaljplan som styr Brasílias kärna.

Jag fann mig själv letande efter det liv som så enkelt hittades i de andra städerna: gatuförsäljarna, de spontana byggnaderna, det oplanerade. Här lyser det mesta av det med sin frånvaro.

Det är också svårt att läsa av staden utan att väga in dess nutida kontext. En huvudstad placerad mitt i landet och svåråtkomligt med en stat som kämpar med korruption och en bräcklig demokrati. Och mitt i allt detta finns en stad som delvis fastnat i ett monumentstadie, där fasaderna är återställda men något annat fortfarande känns skört. Revolternas bilder sitter kvar. Kanske är det just det som gör Brasília värd att besöka. Inte som ett färdigt monument över modernismen, utan som en pågående förhandling – mellan arkitekturens ambitioner och människors behov av anpassningsbarhet, rörelse och liv.

/ Andrea Caceres Ramirez